

Alkusanat, johtanto ja termit

sökö

SÖKÖ II -manuaali
Ohjeistusta alusöljyvahingon rantatorjuntaan

Alkusanat, johdanto ja termit

Kotka 2011
Kymenlaakson ammattikorkeakoulun julkaisu.
Sarja A. Oppimateriaali. Nro 31

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

KOUVOLA
KYMIJOEN KAUPUNKI

Viereisen sivun kuva: Melinda Pascale 2010

Koonnut: SÖKÖ II -hanke, Merenkulun ja logistiikan osaamisala,
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2011

Kustantaja: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2011

Taitto ja kuvitus: Katri Eerikäinen

Paino: Tammerprint 2011

ISBN (NID.): 978-952-5963-04-5

ISBN (PDF.): 978-952-5963-05-2

ISSN: 1239-9086

Alkusanat, johdanto ja termit

Alkusanat

Tämä ranta-alueiden öljyntorjuntavalmiuden kehittämiseksi laadittu manuaali on tehty yhteistyössä kolmen pelastuslaitoksen, Itä-Uudenmaan, Helsingin ja Länsi-Uudenmaan, sekä ympäristöviranomaisten kanssa. Torjuntamanuaali sisältää suurissa öljyvahingoissa tarvittavan ohjeistuksen rantatorjunnan organisointiin, vahinkojätteen keräämiseen sekä kuljetusten koordinointiin. Yksityiskohtaisena suunnitelmana manuaalin ohjeistus täydentää pelastuslaitosten nykyistä torjuntavalmiutta. Tätä manuaalia voidaan käyttää öljyvahinkojen torjunnasta annetun lain (1673/2009) edellyttämän torjuntasuunnitelman rinnalla ja apuna.

Torjuntamanuaalin toteuttamiseen ovat osallistuneet pelastus- ja ympäristöviranomaisista koostuva työryhmä sekä opiskelijat. Hankkeen toteutusta on koordinoanut Kymenlaakson ammattikorkeakoulun merenkulun ja logistiikan osaamisala.

Itä-Uudenmaan, Helsingin ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokset kiittävät kaikkia niitä hankkeeseen osallistuneita tahoja, jotka ovat auttaneet tämän ranta-alueiden öljyntorjuntavalmiutta koskevan ohjeistuksen tekemisessä.

Olavi Liljemark
pelastusjohtaja
Itä-Uudenmaan
pelastuslaitos

Kari Lehtokangas
pelastuskomentaja
Helsingin kaupungin
pelastuslaitos

Veli-Pekka Ihamäki
pelastusjohtaja
Länsi-Uudenmaan
pelastuslaitos

Alkusanat

Öljykuljetusten määrän voimakas kasvu lisää suuren öljyvahingon riskiä Suomenlahdella ja Uudenmaan rannikolla. Kymmenien tuhansien tonnien öljyvahinko on mahdollinen, ja tällöin nopea ja tehokas öljyvahingon torjunta on tärkeää. Uuden öljyvahinkojen torjuntalain tavoite on, että alusöljyvahinkojen torjuntaan varaudutaan riittävästi ja mahdolliset vahingot torjutaan nopeasti ja tehokkaasti. Valtioneuvosto on vesienhoitosuunnitelmien hyväksymispäätöksessään 10.12.2009 todennut, että Suomen rikkonaiselle ja matalalle rannikkoalueelle tulisi kehittää soveltuvia öljyntorjuntamenetelmiä. Etelä- ja Länsi-Suomen jätesuunnitelmassa on yhtenä tärkeänä aiheena suunniteltu öljyisen jätteen kuljetusta, varastointia ja käsittelyä.

Suomenlahden merialue on jo ennestään raskaasti kuormitettu, ja vakava öljyonnettomuus merellä tuottaisi suurta vahinkoa merialueen monimuotoisuudelle. Myös Suomenlahden rantavyöhyke on herkästi vahingoittuva, rannat ovat pienipiirteisiä ja luonto herkkää. Uudenmaan merenrantojen rantaviivan pituus on yli 7 000 kilometriä.

Torjuntatilanteessa laaja joukko toimijoita työskentelee yhdessä ja torjuntatyö on logistisesti vaativa tehtävä. SÖKÖ II -öljyntorjuntakäsikirja voidaan nyt ottaa käyttöön Uudenmaan alueella ja siten saadaan koko Suomenlahti käsikirjan piiriin. Kokemukset ensimmäisestä SÖKÖ-öljyntorjuntakäsikirjasta ovat Kaakkois-Suomen alueella olleet hyviä.

SÖKÖ II -öljyntorjuntakäsikirjaa ovat suunnitelleet ja toteuttaneet Kymenlaakson ammatti-korkeakoulun merenkulun ja logistiikan osaamisalan lisäksi Itä-Uudenmaan, Helsingin ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokset, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Suomen ympäristökeskus. Yhteistyö on ollut tiivistä ja antoisaa ja käsissämme on nyt monipuolinen öljyntorjuntakäsikirja, jossa ympäristönäkökulma on otettu hyvin huomioon. Käsikirjaa voidaan käyttää viranomaisten omien suunnitelmien tukena. Esitän kiitokseni tekijöille ja muille hanketta tukeneille tahoille.

Rolf Nyström
apulaisjohtaja
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Lukijalle

Tämä SÖKÖ II -manuaali on tiivistelmä kaikista SÖKÖ II -hankkeelle laadituista tutkimuksista, selvityksistä, opinnäytetöistä sekä hankkeen aikana kerätystä aineistosta ja keskusteluista. Pääosa alkuperäisistä teksteistä löytyy SÖKÖ II -hankejulkaisusta. Manuaalin toimintaohjeet tuovat lisätietoa rantatorjuntatöiden koordinoimiseen. Torjuntaviranomainen päättää käytettävistä toimintatavoista ja menetelmistä.

Manuaali on jaettu kahteenkymmeneenyhteen vihkoon aihepiireittäin. Konkreettisia työohjeita sisältävien vihkojen lopusta löytyy tiivistetty toimintaohjekortti (TOK). Vihkojen sisältö on tallennettu lisämateriaalin ohella manuaaliin sähköiseen muotoon (DVD tai muistitikku).

SÖKÖ II -hankkeessa ovat olleet mukana pelastus- ja ympäristöviranomaisista koostuva työryhmä, laaja ryhmä asiantuntijoita sekä korkeakouluopiskelijoita eri oppilaitoksista. Viranomaisyöryhmässä ovat olleet edustettuina Itä-Uudenmaan, Helsingin kaupungin, Länsi-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Kymenlaakson pelastuslaitokset, Uudenmaan ja Kaakkois-Suomen ELY-keskukset sekä Suomen ympäristökeskus SYKE. SÖKÖ II -hanketta (2007–2011) koordinoi Kymenlaakson ammattikorkeakoulun merenkulun ja logistiikan osaamisalan SÖKÖ-tiimi. Tiimissä on työskennellyt yhteensä 25 työntekijää ja 15 opiskelijaa. Hankkeen vetäjinä toimivat Melinda Pascale (2006–2011) ja Justiina Halonen (2007–2011).

SÖKÖ II -hanke on jatkoa Kymenlaakson pelastuslaitoksen ja silloisen Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen SÖKÖ-pilottihankkeelle (2003–2007), jota rahoitti opetusministeriö. Jatkohankkeen suunnittelun mahdollistivat opetusministeriö (2006–2007) ja William ja Ester Otsakorven Säätiö (2007), jotka rahoittivat SÖKÖ II -esiselvityshankkeet. SÖKÖ II -hankkeen päärahoittajina ovat toimineet maakuntaliitot (2007–2008) ja Euroopan aluekehitysrahasto EAKR (2008–2011). Rahoittajia ovat olleet myös Suomen ympäristökeskus SYKE, Öljysuojarahasto, Jane ja Aatos Erkon säätiö, Kotka-Hamina seudun seutuvaliokunta Cursor Oy, Oy Teboil Ab, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Kouvolan seudun kuntayhtymä, Itä-Uudenmaan, Helsingin kaupungin ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokset, Ekokem Oy Ab, William ja Ester Otsakorven Säätiö, Lassila & Tikanoja sekä Suomen JVT- ja kuivausliikkeiden liitto ry.

SÖKÖ II -hanke Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa päättyi kesällä 2011. Rantatorjunnan kehitys saa jatkoa kolmesta uudesta hankkeesta: Perämeren rannikon pelastuslaitokset, ELY-keskukset ja satamat ovat aloittaneet öljyntorjunnan kehittämishankkeen (PÖK), Varsinais-Suomen pelastustoimialueella käynnistyy SÖKÖ III -hanke (mm. Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen, ELY-keskuksen ja Turun AMK:n yhteistyönä) ja sisävesialueen SÖKÖ Saimaa on suunnitteilla. Toivomme, että tätä manuaalia koskeva palaute annetaan uusien hankkeiden vetäjille.

Lämmin kiitos kaikille ”sököttäjille”; teitä on ollut runsaasti ja hankkeen toteuttamiseen on sisällynyt monia mukavia ja mieleenpainuvia hetkiä.

Kotkassa 20.4.2011
SÖKÖ II -tiimi

Manuaalin sisällys

- 1 Alusöljyvahingon riski Suomenlahden pelastustoimialueilla
- 2 Öljyntorjuntaorganisaation järjestäytyminen ja henkilöstöhallinto
- 3 Sisäinen viestintä ja tiedonkulku
- 4 Ulkoinen tiedottaminen suuressa alusöljyvahingossa
- 5 Työterveys ja -turvallisuus alusöljyvahingon torjunnassa
- 6 Taloushallinto alusöljyvahingon torjunnassa
- 7 Tilannekuva ja tiedustelu alusöljyvahingossa
- 8 Vahinkojäte ja jätehuolto
- 9 Vahinkojätteen keräämisen organisointi rannoilla ja puhdistusmenetelmät
- 10 Vahinkojätteen kuljetusketju ja logistiset pisteet
- 11 Vahinkojätteen varastointi suuressa alusöljyvahingossa
- 12 Jätteen loppukäsittely ja loppukäsittelypaikat
- 13 Lastaus- ja purkaustoiminnot
- 14 Merikuljetukset ja kalustohuolto alusöljyvahingossa
- 15 Maakuljetusten järjestäminen
- 16 Öljyyntyneen eläinperäisen jätteen turvallinen käsittely
- 17 Alusöljyvahingon torjuntaan liittyvät lait ja luvat
- 18 Turvatoimet alusöljyvahingon rantatorjunnassa
- 19 Alusöljyvahingon rannikkotorjunnan koulutussuunnitelma
- 20 Alusöljyvahingon harjoitussuunnittelu

1 Johdanto

SÖKÖ II -manuaalin toimintaohjeet tuovat lisätietoa rantatorjuntatöiden koordinoimiseen. Tavoitteena on, että tähän ohjeistukseen perehtymällä torjuntaviranomaiset voivat tehdä vahinkohetkellä laajaan tietopohjaan perustuvia ripeitä päätöksiä. Torjuntatöiden johtaja päättää viime kädessä käytettävistä toimintatavoista ja menetelmistä.

SÖKÖn lähtökohtana on tilanne, jossa merellä tehtävistä öljyntorjuntatoimista huolimatta öljy pääsee leviämään rantaan. Rantatorjunta pitää sisällään öljyn keräämisen veden pinnalta torjuntaveneillä ja rannalta käsin, öljyn leviämisen estämisen sekä rantaviivan suojaamisen esimerkiksi puomeja ja rannansuojamattoja käyttäen. Rantatorjuntaan kuuluu myös rantapuhdistus eli irtonaisen öljyn kerääminen (karkeapuhdistus) ja sen hallittu kuljettaminen siten, ettei uudelleen öljyyntymisen vaaraa enää ole. Jälkitorjunnan eli tarkemman rantojen puhdistamisen (viimeistelypuhdistus) sekä erityiskohteiden hienopuhdistuksen voidaan myös katsoa sisältyvän öljyntorjuntaan, kun taas ennallistaminen rajataan öljyntorjunnan ulkopuolelle.

Meritorjunta, johon kuuluu öljyn leviämisen rajoittaminen sekä öljyn kerääminen merellä, on jätetty toimintaohjeiden ulkopuolelle. Tämä avomeritoiminta kuuluu Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) vastuulle. SÖKÖn ulkopuolelle on rajattu myös puomitukset, koska pelastuslaitoksilla on siihen jo olemassa olevaa ohjeistusta. Lisäksi SÖKÖstä rajattiin jo suunnitteluvaiheessa pois torjuntatoimet talviolaisa sekä sellaiset alusöljyvahingot, jotka liittyvät biopolttoaineisiin.

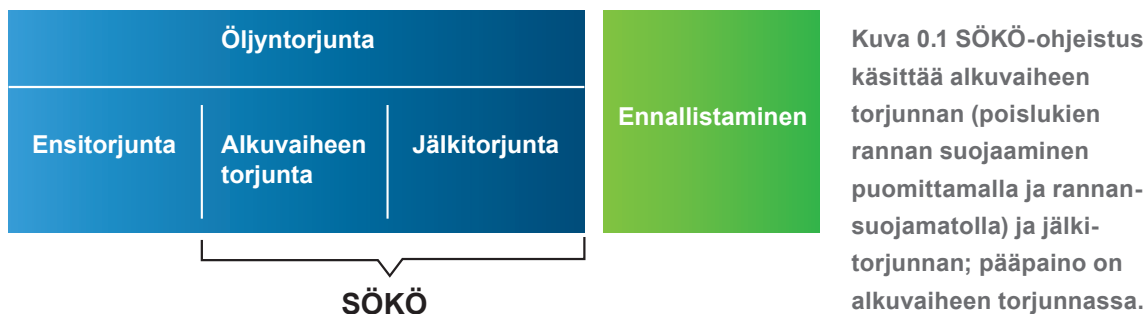
SÖKÖ-toimintaohjeiden kehittäminen alkoi vuonna 2003, jolloin Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, Kymenlaakson pelastuslaitos ja silloinen Kaakkois-Suomen ympäristökeskus käynnistivät ensimmäisen SÖKÖ-hankkeen (2003–2007). Jatkohanketta SÖKÖ II (2007–2011) on työstetty samalla toimintatavalla: pelastuslaitosten ja ympäristöviranomaisten tiiviillä yhteistyöllä.

1.1 Alusöljyvahingon torjuntavaiheet

Alusöljyvahingon torjunta **likaantuneilla rannoilla** jakautuu kahteen päävaiheeseen, joiden osalta toimintaan sovellettava lainsäädäntö, toiminnasta vastaava viranomainen, jätehuolto- ja ympäristölainsäädännön velvoitteet ja vastuuviranomaisen toimivaltuudet voivat poiketa toisistaan. Rantatorjuntaan liittyvät kaksi päävaihetta ovat alkuvaiheen torjunta ja jälkitorjunta. Näiden lisäksi on torjuntatyön jälkeinen rantojen ennallistaminen, joka ei kuitenkaan kuulu öljyntorjuntaan, sillä siinä sovelletaan öljyntorjuntalain sijasta ympäristölakia.

Alusöljyvahingon torjunnasta on erotettavissa muitakin ajallisia vaiheita. **Ensitorjunnaksi** katsotaan esimerkiksi haverialuksen oman miehistön välittömät toimet öljyvuodon torjumiseksi. Lain mukaan aluksen, jonka hallussa vahingon aiheuttanut öljy on, on ilmoitettava vahingosta tai sen uhasta hätäkeskukselle ja ryhdyttävä sellaisiin torjuntatoimiin, joita siltä olosuhteisiin nähden voidaan kohtuudella vaatia.

Alkuvaiheen torjunta käynnistyy heti sen jälkeen, kun viranomaiset ovat saaneet tiedon

onnettomuudesta. Alkuvaiheen torjuntaan sisältyy välttämättömät torjuntatoimet vahingon rajoittamiseksi ja öljyn keräämiseksi. Vahingon rajaamiseksi vahinkojäte tulee säilyttää, varastoida ja kuljettaa siten, ettei siitä aiheudu lisävahinkoja. Öljynvahinkojen torjuntalain mukaan alkuvaiheen torjunta voi päättyä vasta silloin, kun öljystä ei aiheudu ympäristölle enempää pilaantumisen vaaraa. Torjuntatoimien johtaja päättää, milloin alkuvaiheen öljytorjunta päättyy. Jos jälkitorjunta siirretään kunnan vastuulle, torjuntatoimien johtajan on ennen päätöksen tekemistä varmistuttava, että kunnan viranomaisilla on riittävät valmiudet huolehtia kyseisen vahingon jälkitorjunnasta. Useimmilla alueilla jälkitorjunnan on sovittu sisältyvän pelastuslaitoksen tehtäviin.

Jälkitorjunta alkaa, kun torjuntatoimien johtaja on ilmoittanut alkuvaiheen torjuntatoimien päättämistä ja johtovastuun siirtämisestä jälkitorjunnasta vastaavalle viranomaiselle eli kunnalle. Sopimuksesta pelastuslaitos voi kuitenkin hoitaa koko öljytorjunnan loppuun asti, alkuvaiheen torjunnasta jälkitorjuntaan. Jälkitorjunnan tavoitteena on likaantuneen rannikon puhdistaminen ja kunnostaminen. Jos torjunta ulottuu usean kunnan alueelle,

ELY-keskus ohjaa ja sovittaa yhteen jälkitorjuntatoimia. Torjuntatoimien johtaja päättää, kuultuaan tarvittaessa ELY-keskusta, milloin öljyvahingon torjunta ei enää vaadi torjuntaviranomaisen toimenpiteitä.

Ennallistaminen on jatkoa öljytorjunnalle, mutta ei enää varsinaista öljytorjuntaa. Ennallistamisella tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, jotka seuraavat, jos torjuntatoimien päätyttyä ympäristön kunnostamisessa ei ole päästy hyvään lopputulokseen, vaan kunnostamista joudutaan jatkamaan ennallistamisena ympäristönsuojelulain säännösten mukaisesti. Ennallistaminen on vahingon johdosta vaurioituneen vesialueen, rannikon, maaperän tai pohjaveden palauttamista ennen vahinkoa edeltäneeseen tilaan.

Alkuvaiheen torjunta ja jälkitorjunta eroavat ennallistamisesta siten, että niihin sovelletaan öljyvahinkojen torjuntalakia. Sekä alkuvaiheen torjunnan että jälkitorjunnan aikana toimintaa johtaa torjuntaviranomainen, joka voi tarvittaessa velvoittaa muita toimijoita luovuttamaan käyttöönsä muun muassa riittävästi kuljetuskalustoa tai alueita jätteen välivaraston rakentamista varten. Ennallistamisvaiheessa

viranomaisilla ei ole tällaisia laajennettuja valtuuksia eivätkä ne voi esimerkiksi vaatia jätteen loppukäsittelyyn erikoistuneita yrityksiä ottamaan öljyistä jätettä vastaan tai ottaa haltuunsa jätteen välivarastointi- tai lastaus-alueita muilta toimijoilta.

1.2 SÖKÖ II -manuaalin rakenne ja sisältö

SÖKÖ II -manuaali keskittyy pelastuslaitoksen vastuualueella olevaan öljyntorjuntaan eli vahingon rajoittamiseen, lisävahinkojen estämiseen, öljyn keräämiseen sekä vahinkojätteen kuljettamiseen ja varastoimiseen. Pelastustoimi on vastuussa öljyntorjunnasta, sekä alkuvaiheen torjunnasta että sovittaessa jälkitorjunnasta, omalla alueellaan siltä osin kuin sen kalustolla voidaan operoida liikennealueet huomioon ottaen.

Manuaali on jaettu kahteenkymmeneen vihkoon aihepiireittäin. Konkreettisia työohjeita sisältävien vihkojen lopusta löytyy tiivistetty toimintaohjekortti (TOK).

Alusöljyvahingon rantatorjunnassa ja siihen varautumisessa on erotettavissa muun muassa seuraavia vaiheita ja tehtäviä, jotka on jaettu SÖKÖ-manuaalin osiin seuraavasti:

- Alusöljyvahingon riskikartoitus (vihko 1)
- Organisoituminen ja torjuntaorganisaation hallinta (vihko 2)
  - Tiedonkulun varmistaminen ja sisäiset viestintäjärjestelmät (vihko 3)
  - Ulkoinen tiedottaminen ja median hallinta (vihko 4)
  - Torjuntaorganisaation työterveyshuollon ja työsuojelun organisointi (vihko 5)
  - Taloushallinto sekä vahingonkorvaus-

menettelyt (vihko 6)

- Vahinkotilanteen arviointi, tilannekuva ja tiedustelu (vihko 7)
- Vahinkojätteen ominaisuuksien vaikutus torjuntastrategiaan ja jätteen hallintaan (vihko 8)
- Vahingon rajaaminen ja lisävahinkojen estäminen (vihko 9)
- Puhdistustarpeen määrittely (vihkot 7 ja 9)
- Puhdistustyön järjestäminen ja menetelmien valinta (vihkot 9 ja 10)
- Vahinkojätteen logistiikan suunnittelu (vihkot 10–15)
- Öljyyntyneistä eläimistä muodostuvan riskijätteen hallinta (vihko 16)
- Vahinkojätteiden käsittely (vihkot 8 ja 12)
- Puhdistustyön päättäminen (vihko 9)
- Alusöljyvahingon torjuntaan liittyvät lait ja luvat (vihko 17)
- Torjuntatöiden turvatoimien arviointi (vihko 18)
- Koulutussuunnittelu (vihko 19)
- Harjoitussuunnittelu (vihko 20)

Vihkot on tarkoitettu torjunnan vastuuhenkilöille. Vihkojen on tarkoitus toimia myös itsenäisinä kokonaisuuksina, joten eri vihkojen välillä saattaa esiintyä päällekkäisyyksiä.

2 Suosituksia ja jatkoselvityksiä

Tähän on koottu SÖKÖ II -työryhmän ja -ohjausryhmän mietteitä yhteistyöstä, resursseista ja siitä, mihin suuntaan rantatorjuntaa tulisi kehittää.

Yhteistyöstä ennakkovarautumisessa

- Tämän manuaalin ja muun SÖKÖ-aineiston päivittämiseen ja ylläpitoon tulisi osoittaa resursseja. Päivittäminen voisi tapahtua lakisääteisen öljyntorjuntasuunnitelman päivittämisen yhteydessä. Tiedonvaihdossa eri pelastustoimialueiden kesken voisi hyödyntää Suomenlahden yhteistoimintasuunnitelman työryhmää.
- Valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten yhteistyötä poikkeuksellisia jätteitä koskevan jätehuollon ja sen suunnittelun osalta tulee lisätä. Eri-tyisjätteitä ja jätehuollon toteuttamista koskevaa tutkimusta, koulutusta ja tiedotusta on olemassa vähän ja sitä tulee lisätä.
- On edelleen ajankohtaista valmistautua ja tiedottaa mahdollisen alusöljyvahingon vaatimasta työmäärästä, voimavaroista ja viranomaisten yhteistoiminnasta. Työryhmäläisen sanoin: ”Suuresta alusöljyvahingosta ei ole Suomen vesillä kokemusta. Niinpä ei ymmärretä, minkä suuruusluokan katastrofia 30 000 tonnia öljyä vedessä todella tarkoittaisi ja mitä sellaisesta selviäminen vaatisi. Yleisen tiedostamisen herättely olisi tarpeen niin päättäjien kuin rivikansalaistenkin parissa”.

Resursseista ja koulutuksesta

- Öljyntorjuntakoulutuksen koordinoimiseksi tulisi perustaa viranomaisjohtoinen öljyntorjunnan osaamiskeskus.
- Öljyntorjuntamestari olisi hyvä saada pelastustoimen alueille, rannikkoalueille jopa päätoiminen. Näin olisi joku, jolle öljyntorjunta-asiat kuuluisivat ja joka ottaisi vastuun niistä. Olisi yksi henkilö, johon ottaa yhteyttä öljyntorjunta-asioissa. Öljyntorjuntamestarit vastaisivat myös kouluttamisen järjestämisestä laitoksen sisällä. He arvioisivat muun muassa, mihin koulutuksiin laitoksista tarvitsee osallistua ja kenen. Öljyntorjuntamestari olisi hyvä linkki kaikkiin suuntiin.
- Koulutuksiin tulisi sisällyttää säännöllisiä ja standardisoituja rantatorjuntakursseja. Rantatorjunnan avainhenkilöt tulisi kouluttaa kaikilla alueilla niin, että he osaisivat antaa selkeitä, ytimekkäitä ohjeita sekä kouluttaa paikan päällä vapaaehtoisia ja muita torjuntaan osallistuvia. Eri osa-alueiden avainhenkilöiden tulisi harjoitella yhdessä saavuttaakseen kokonaiskuvan ja ymmärryksen eri rooleista ja vastuualueista.

Rantatorjunnan jatkokehityksestä

- Rannikon öljyntorjunta talvioloissa on tarkastelun arvoinen aihe talvisen torjuntatyön vaikeuden takia, erityisesti käsiteltynä läpi koko logistisen ketjun.

- Biopolttoaineiden aiheuttamien alusöljyvahinkojen aiheuttamat ympäristöhaitat ja niiden torjuminen ovat lisäselvityksen arvoisia.
- Menetelmäohjeissa tulisi olla katsaus torjuntapäätöksiin liittyviin tietoihin ja resursseihin, ja niissä tulisi olla listat etusijalla olevista toimintatavoista eri alueilla.
- Harjakauhalla puhdistettavat alueet ja rantatyytit tulisi määritellä. Harjakauhan käyttö säästää resursseja. Helsingin alueella työn suunnittelu on aloitettu.
- Olisi saatava enemmän tietoa torjuntakalustosta ja välineistä, esimerkiksi säkkien kestävydestä (UV-valo ja pakkanen).

3 Rannikon öljyntorjuntaan liittyvää käsitteistöä

Tässä osiossa on selitetty öljyntorjuntaan liittyvää käsitteistöä. Listaa voidaan käyttää muun muassa öljyntorjuntajoukkojen perehdytyksessä ja sitä voidaan jakaa ostotyövoiman edustajille, esimerkiksi erilaisiin kuljetustehtäviin osallistuville ja työterveyshuoltopalveluiden tuottajille.

Tämä termistö on koottu ja täydennetty KyAMK Terveysalan opiskelijan P. Heinosen opinnäytetyön pohjalta ja sitä on tarkoitus täydentää ja päivittää esim. yhteisesti öljyntorjuntakouluttajien toimesta.

Öljyntorjuntatermistö:

1992 CLC	1992 Civil Liability Convention. Kansainvälinen yleissopimus, joka määrittelee laivan omistajan taloudellisen vastuun alusvahinkotilanteessa.
Aava selkä	Hallituksen esityksen mukaan öljyvahinkojen torjunnassa aavalla selällä perinteisesti tarkoitetaan sitä osaa vesialueesta, jolla toimiminen pelastustoimen alueiden suurimmilla veneillä ei käytännön meriolo-suhteiden vuoksi ole mahdollista. Yleensä aavalla selällä tarkoitetaan erityisesti avomerta ja ulkosaaristo. Aava selkä voi tosin olla myös muu laaja ja avoin merialue. (HE 248/2009 vp.)
ADR	ADR-sopimus (European Agreement concerning the international carriage of Dangerous goods by Road) on sopimus vaarallisten aineiden kansainvälisistä tiekuljetuksista. Sopimuksessa on määritelty eri osapuolten vastuut ja velvollisuudet kuljetustapahtuman aikana. Suomessa käytetyn termin VAK voidaan katsoa tarkoittavan yleisesti vaarallisten aineiden kuljetuksiin viittaavaa lyhennettä. Kotimaisia vaarallisten aineiden kuljetusmääräyksiä kutsutaan myös VAK-määräyksiksi.
ADR -ajolupa	Autonkuljettajilta vaaditaan ajolupa, mikäli he kuljettavat vaarallisia aineita yli sallittujen vähimmäismäärien. (Asetus vaarallisten aineiden kuljettajien ajoluvasta 23.12.1998/1112, 12.5.2005/294). Peruskurssin ja sitä vastaavan kokeen hyväksytysti suorittanut kuljettaja saa oikeuden vaarallisten aineiden kappale- ja irtotavarakuljetuksiin. Säiliökurssin ja sitä vastaavan kokeen hyväksytysti suorittanut henkilö saa oikeuden myös säiliökuljetuksiin. Säiliökurssille voi osallistua vain peruskurssin suorittanut henkilö.
Ajojärjestelijä	Ajojärjestelijöitä ovat maantiekuljetusten, meri- ja ilmakuljetusten ajojärjestelijät. Kukin heistä vastaa oman toimialansa kuljetusten suunnittelusta.
Alipainekäsittely	Pilaantuneen maan käsittelymenetelmä, jossa maaperästä poistetaan imemällä haihtuvia yhdisteitä.
Alirahdinkuljettaja	Alirahdinkuljettajalla tarkoitetaan sitä, joka rahdinkuljettajan toimeksiannon perusteella suorittaa kuljetuksen tai osan siitä.
Altistuminen	Henkilön olemista alltiina jonkin aineen vaikutuksille (kemiallinen, biologinen, fysiologinen)

Alus	Jokainen vesikulkuneuvo, mukaan luettuina kantosiipialukset, ilmatyynyalukset, vedenalaiset alukset ja kelluvat alukset, sekä kiinteä tai kelluva alusta (Merenkulun ympäristönsuojelulaki (1672/2009) 1:2§ 14 kohta, ÖTL 3§ 3 kohta)
Alusöljyvahinko	Aluksesta aiheutuva tapahtuma tai samaa alkuperää oleva tapahtumasarja, joka johtaa tai saattaa johtaa öljypäästöön ja joka vaarantaa tai saattaa vaarantaa vesistön, meriympäristön tai rannikon tilan tai niihin liittyviä etuja, ja joka vaatii kiireellisesti suoritettavia toimia (ÖTL 3§ 5 kohta). Alusöljyvahingon tapahtuma-alueena on Suomen vesialue tai talousvyöhyke. Tämä määritelmä vastaa pääpiirteissään Helsingin sopimusta ja OPRC -yleissopimusta (HE 248/2009 vp). Aluksesta johtuva tapahtuma, joka johtaa öljypäästöön ja vaarantaa vesistön, meriympäristön tai rannikon tilan ja joka vaatii kiireellisiä toimia.
Arinapoltto	Terminen jätteenkäsittelymenetelmä. Käsiteltävät jätteet tyhjenetään bunkkeriin, josta jäte (polttoaine) siirretään kahmarilla syöttösupploon ja edelleen ilma- ja nestejäähdytteen arinan toiselle reunalle. Arinan alkupäässä jäte kuivuu ja lämpenee. Lämpenemisen jälkeen jäte alkaa kaasuuntua.
ASA-rekisteri	ASA-rekisteri on Työterveyslaitoksen ylläpitämä rekisteri syöpäsairauden vaaraa aiheuttavien aineiden ja menetelmien kanssa työskennelleistä henkilöistä.
Auma	Kompostointimenetelmä. Aumaa varten kompostoitava maa-aines seulotaan (raekoko >40 mm) tarvittaessa ja tukiaineeksi auman eli kompostoitavan jäte-erän pohjalle laitetaan esim. puuhaketta tai kuoriketta. Auma peitetään muovipeitteellä.
BCU	Bird Cleaning Unit eli lintujen hoidossa käytettävä liikuteltava lintujen hoitoyksikkö
Biologiset vaaratekijät	Biologisilla vaaratekijöillä tarkoitetaan kaikkia mikro-organismeja kuten loisia, sieniä, viruksia ja bakteereja.
Bioreaktori	Bioreaktorit ovat suljettuja kompostointilaitteistoja. Eri sovellutuksia ovat muun muassa rumpukompostorit ja lietereaktorit.
Bioremediaatio	Biologinen menetelmä ympäristön puhdistamiseksi. Bioremediaatio perustuu mikrobin kykyyn käyttää ksenobioottisia aineita hiilen- ja energianlähteenään. Bioremediaatiosta käytetään myös suomenkielistä nimitystä biopuhdistus.
Bitumi	Bitumi on raskaista hiilivedyistä koostuva seos, jota muodostuu maaöljyn tislauksessa. Tyypillisin käyttökohde on teiden päällystyksessä käytettävä asfaltti.
Bruttovetoisuus	Aluksen kokonaisvetoisuus eli suljettujen osien tilavuus. Engl. GT (gross tonnage)
Bunkkeri	Aluksen polttoaine (polttoöljyä tai dieselöljyä).
C-luokan vene	Öljyntorjuntavene. Veneen pituus on 6,6 – 7,5 m.
D-luokan vene	Öljyntorjuntavene. Veneen pituus on 7,5–10,10 m.

dwt	Deadweight tonnage, aluksen kantavuus eli lastin, polttoaineen ja varastojen suurin yhteispaino lastimerkin mukaan.
Elpymisliikunta	Elpymisliikunnan tarkoituksena on rentouttaa niitä lihaksia, jotka työn aikana tekevät paikallaan pysyvää staattista työtä.
ELSU	Etelä- ja Länsi-Suomen jätesuunnitelma. ELSU on Hämeen, Kaakkois-Suomen, Lounais-Suomen, Länsi-Suomen, Pirkanmaan ja Uudenmaan entisten ympäristökeskusten (nyk. ELY-keskusten) toimialueiden yhteinen jätehuollon kehittämissuunnitelma. Jätesuunnitelmassa esitetään suunnittelualueen jätehuollon nykytila sekä tulevaisuuden kehittämistarpeet vuoteen 2020.
E-luokan vene	Öljyntorjuntavene. Veneen pituus on 10–13 m.
ELY	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Eläintenhoitopiste	Eläinten hoitoa, tutkimusta ja varastointia varten perustettava piste, jonka kautta hoidetaan keskitetysti kaikki eläimiin liittyvät toimenpiteet. Alueelle varataan tarvittavat työtilat hoito- ja keräyshenkilöstölle sekä kylmäkontteja kuolleiden eläinten varastointia varten.
Ennallistaminen	Vahingon johdosta vaurioituneen vesialueen, rannikon, maaperän tai pohjaveden palauttaminen ennen vahinkoa edeltäneeseen tilaan.
Ensiapuvalmius	Ensiapuvalmius käsittää olosuhteisiin nähden riittävän määrän ensiaputaitoisia henkilöitä, tarpeenmukaiset ensiapuvälineet sekä toimintaohjeet onnettomuusilanteen varalta.
Ensiapuvastaava	Ensiapuvastaava vastaa lohkolla ensiaputoiminnasta. Hänellä tulee olla ensiaputaitoisten öljynkerääjien nimi- ja yhteystiedot. Ensiapuvastaava huolehtii lohkoille ensiapuohjeet ja -välineet.
Ergonomiakartoitus	Ergonomiakartoituksen tarkoituksena on selvittää työn fyysistä kuormittavuutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä.
Ergonomiaohjeet	Ohjeisto ergonomian parantamiseksi ja työkyvyn takaamiseksi
Eroosio	Eroosio on luonnossa vaikuttavien prosessien aiheuttamaa maa- ja kallioperän kulumista.
EX-suojaus	Sähkölaitteelle annettu luokitus, joka takaa, ettei tuote oikein käytettynä aiheuta kipinöitä, jotka voisivat sytyttää tulenarkoja kaasuja palamaan.
F-luokan vene	Öljyntorjuntavene, jonka pituus on 13–15 m.
Fytoremediaatio	Kasvikunnostus. Kokeiluvaiheessa oleva pilaantuneen maan kunnostusmenetelmä, joka soveltuu lievästi pilaantuneen maan kunnostukseen tietyin edellytyksin.

GOFREP	Suomenlahden alusliikenteen pakollinen ilmoittautumisjärjestelmä, Gulf of Finland Reporting System. Liikennekeskukset TALLINN TRAFFIC, HELSINKI TRAFFIC ja St. PETERSBURG TRAFFIC valvovat alusliikennettä ja antavat aluksille neuvoja ja tietoa merenkulun vaaroista ja sääolosuhteista Suomenlahdella. Suomenlahden kansainvälisillä vesillä käytössä olevaa järjestelmää yhdessä Suomen ja Viron kansallisten pakollisten ilmoittautumisjärjestelmien kanssa kutsutaan GOFREPiiksi ja järjestelmien kattamaa aluetta GOFREP-alueeksi.
GPS	Satelliittipaikannusjärjestelmä. Lyhenne tulee sanoista Global Positioning System.
GT	Gross tonnage , bruttovetoisuus [brt]. Aluksen kokonaisvetoisuus eli suljettujen osien tilavuus.
Harjakeräin	Harjakeräimellä puhdistetaan öljyä merellä tai rantavedessä. Konekäyttöinen.
Haveri	Onnettomuus merellä
Haveristi	Merihätään joutunut alus
HELCOM	Helsinki Commission. Itämeren suojelukomissio
HeIPel	Helsingin kaupungin pelastuslaitos
HeIPepaJoke	Helsingin pelastuspalvelun johtokeskus
Henkilöstöhuolto	Henkilöstön huoltoon kuuluu suojavarusteista huolehtiminen, ruokailun järjestäminen sekä taukotilojen ja käymälöiden hankinta.
Henkilöstöturva	Henkilöstöstä aiheutuvien riskien hallinta. Henkilöstöturvaan panostaminen riippuu organisaation omista intresseistä.
Henkilöturvallisuus	Henkilöihin kohdistuvien riskien hallinta. Henkilöturvallisuus on muun muassa työturvallisuuslailla, pelastuslailla ja työsopimuslailla säädeltyä toimintaa.
HFO	Raskas polttoöljy (heavy fuel oil)
HKR	Helsingin kaupungin rakennusvirasto, nyk. Stara
HTP-arvot	HTP-arvo eli haitalliseksi tunnettu pitoisuus on pienin ilman kemikaalipitoisuus, jonka sosiaali- ja terveysministeriö on arvioinut voivan aiheuttaa haittaa tai vaaraa työntekijän terveydelle.
Huokoskaasukäsittely	Pilaantuneen maan käsittelymenetelmä. Huokoskaasukäsittelyssä maaperästä poistetaan imemällä haihtuvia yhdisteitä. Vrt. alipainekäsittely.
Huoltohenkilö	Huoltohenkilö vastaa puhtaiden tarvikkeiden, elintarvikkeiden ja tarvittaessa puhtaiden henkilöiden kuljettamisesta puhtaalla alueella.

Huoltokuljetus	Huoltokuljetusten tarkoituksena on viedä kerääjille henkilökohtaisia suojarusteita sekä tarvittavia työkaluja. Huoltokuljetus huolehtii myös ruokatarvikkeiden kuljetuksesta kerääjille.
Huoltopiste	Huoltopisteissä säilytetään ja niiden kautta toimitetaan torjuntatyössä tarvittavia välineitä, ajoneuvojen polttoaineita ja muita tarvittavia materiaaleja. Lisäksi keräyshenkilöstön huolto, kuten ruokailut ja varusteiden korjaukset, hoidetaan huoltopisteissä tai niistä käsin.
HÄKE	Hälytyskeskus
IBC-kontti	Intermediate Bulk Container. Vaarallisten aineiden kuljettamiseen ja varastointiin vaadittavat määräykset täyttävä säiliökontti.
Ilmoittautumislomake	VAPEPA:n käyttämä vastaanottolomake, joka täytetään saavuttaessa öljynkeräystyöhön.
Ilmoittautumispiste	Öljyntorjuntaan saapuneiden henkilöiden henkilötiedot kirjataan ja terveydentila todetaan ilmoittautumispisteessä. Samalla kysytään mahdolliset erityistaidot ja omaisuus kirjataan vahingonkorvauksien varalta.
ILO	Kansainvälinen työjärjestö ILO (International Labour Organization)
IMDG-säännöstö	International Maritime Dangerous Goods Code, vaarallisten aineiden luokituskoodi, sisältää määräyksiä vaarallisten aineiden kuljetuksesta kappaletavaranaluksessa.
Imeytysaineet	Imeytysaineita öljyn ja muiden kemikaalien imeyttämiseen ovat rakeet ja erilaiset matot sekä tyynyt. Luonnon oma imeytysaine on turve.
Imeytysmatto	Imeytysmatto laitetaan joko imeytettävän aineen päälle tai ennaltaehkäisevästi alueille, joilla voi tapahtua öljyntyntymistä. Saatavana rullatavaranaluksessa. Hävitetään imeytettävän aineen hävitysohjeiden mukaisesti. Voidaan käyttää sekä maalla että vesistössä.
Imeytyspuomi	Öljynimeytyspuomit soveltuvat öljyn ja sen johdannaisien imeyttämiseen veden pinnalta. Puomit sisältävät vettä hylkivää kuitua.
IMO	International Maritime Organisation. Kansainvälinen merenkulkuorganisaatio, joka on kansainvälisen merenkulun turvallisuusasioita hallinnoiva järjestö.
In situ	Paikan päällä tehtävä maaperänpuhdistustoimenpide
Inertointi (inerting)	Inerttikaasun lastitankkiin johtamisen tarkoituksena on alentaa happipitoisuutta ja pitää se tasolla, jolla palamista ei voi tapahtua.
Inerttikaasu, inerti (inert gas)	Suojakaasu tai -höyry, joka ei ylläpidä palamista eikä myöskään elämää, koska se laskee ilman happipitoisuutta. Suojakaasuina käytetään mm. hiilidioksidia, typpeä jne. lastin mukaan. Hapeton kaasu, usein pestyä pakokaasua.
IOPC Funds	International Oil Pollution Compensation Funds eli kansainvälinen öljysuojarahasto. Ks. Kansainvälinen öljysuojarahasto.

IPIECA	International Petroleum Industry Environmental Conservation Association
ISPS	International Ship and Port Facility Security Code. IMO:n SOLAS-sopimukseen sisältyvä määräys alus- ja satamaturvallisuuden ylläpitämisestä. (Solas Chapter VI).
ITOPF	International Tanker Owners Oil Pollution Federation Limited. Kansainvälinen säiliöalusyhtiöiden öljyva- hinkojen torjuntaan erikoistunut asiantuntijajärjestö.
IUPL	Itä-Uudenmaan pelastuslaitos
Johtoryhmä	Johtoryhmään voivat kuulua torjuntatöiden johtaja ja esikunta, pelastusjohtaja tai edustaja, SYKEN / ELY-keskuksen edustaja, Rajavartiolaitoksen edustaja, Puolustusvoimien edustaja, poliisi ja kuntien edustus.
Joukkue	Pelastuslaitosten joukkue muodostuu 3 ryhmästä ja niiden yksikön esimiehistä (3+15). WWF:n keräysjoukkueen muodostaa viisi keräysryhmää ryhmänjohtajineen.
Joukkueenjohtaja	Keräysjoukkueen johtaja vastaa keräysryhmistään sekä yhteydenpidosta öljynkerääjien ja johtovastuus- sa olevan viranomaisen välillä
Jälkitorjunta	Jälkitorjunta käsittää ne toimenpiteet, joita tehdään öljyn pilaaman maaperän, pohjaveden ja rannikon puhdistamiseksi ja kunnostamiseksi sen jälkeen, kun välttämättömät torjuntatoimet vahingon rajoittami- seksi ja öljyn keräämiseksi on tehty.
Jätejakeet	Jättemateriaali on jaettu kolmeen osaan, joilla jokaisella on oma värikoodinsa. Jätejakeita ei saa sekoit- taa keskenään. Värikoodit ovat sininen = öljyinen vesi, keltainen = öljyinen maa-aines, musta = öljyinen sekajäte, punainen = öljyinen riskijäte.
Jätteenkeräys- menetelmät	Öljyisen jätteen keräysmenetelmiä ovat käsinpoistomenetelmät, konetekniset menetelmät, pesutekniset menetelmät ja jälkipuhdistusmenetelmät.
KA	Kuorma-auto
Kaasuvapaa (gas free)	Kaasuvapaa tarkoittaa, että tankki, osasto tai kontti on tutkittu tarkoituksenmukaisilla kaasupitoisuuden mittauslaitteilla ja todettu mittauksen ajankohtana riittävän puhtaaksi myrkyllisistä räjähtävistä tai inertti- kaasuista tiettyä tarkoitusta varten.
Kaasuvapaaksi tekemi- nen (gas freeing)	Puhtaan ilman johtaminen tankkiin, osastoon tai konttiin tarkoituksena poistaa myrkylliset tai inertti- kaasut, jolloin saavutetaan tiettyyn tarkoitukseen (esim. tankkiin meno, kuumatyö) riittävä tai sopiva ilmanpuhtaus.
Kaistale	Ks. öljyntorjuntakaistale
Kalliojyrkänneranta	Kalliorannan tyyppi. Kalliojyrkännerannalla kallio viettää jyrkästi syvään veteen ilman vedenpinnan yläpuolelle jäävää rantatasannetta.

Kallioranta	Kallioiden muodostama ranta, jossa etenkin suojaisemmissa poukamissa ja lahdelmissa voi olla irtomaa-aineksen muodostamia rantatasanteita. Kallion halkeamissa ja ruheissa esiintyy louhikoita.
Kansainvälinen öljy-suojarahasto	Kansainvälinen öljysuojarahasto eli IOPC Funds koostuu kolmesta eri rahastosta, joista yhden jäsenvaltio Suomi on. Kansainvälisestä öljysuojarahastosta voidaan hakea korvausta öljyvahingon aiheuttamiin kustannuksiin, kun vuoto on peräisin säiliöaluksesta.
Kappaletavara	Kappaletavaralla tarkoitetaan aineita, joita kuljetetaan pakkauksissa, kuljetussäiliöissä, konteissa tai pakattuina muulla vastaavalla tavalla; mitä pakkauksesta jäljempänä säädetään, koskee myös suurpakkauksia (IBC), kontteja ja säiliöitä.
Karsinogeeninen	Syöpää aiheuttava
KA-Y	Ajoneuvoyhdistelmä
Kelluva keräyspiste	Kelluvaksi keräyspisteeksi voidaan ankkuroida proomu suojaasaan paikkaan, josta se hinataan tyhjentäväksi vastaanottopisteeseen.
Kemialliset vaaratekijät	Kemialliset vaaratekijät voivat aiheuttaa työssä vaaran, kun niille altistutaan haitallisessa määrin. Kemiallisia vaaratekijöitä ovat seuraavat: aineet tai valmisteet, jotka luokitellaan vaarallisten aineiden luettelon mukaisesti; aineet tai valmisteet, joita tarkoitetaan valtioneuvoston asetuksessa työhön liittyvän syöpävaaran torjunnasta; lyijy ja sen yhdisteet sikäli, kun ne imeytyvät ihmisen elimistöön; asbesti ja ympäristön tupakan savu.
Keräys-kuljetuspiste	Keräys-kuljetuspisteessä vahinkojäte kerätään suoraan kuljetusyksikköön. Keräys-kuljetuspiste on vahinkojätteen ensimmäinen logistinen piste tilanteissa, joissa keräysalueelle päästään suoraan raskaalla kuljetuskalustolla. Piste perustetaan öljyyntyneen rantaviivan välittömään läheisyyteen. Keräys-kuljetuspisteen voi perustaa, jos kantomatkaa kauimmaiseen keräyspaikkaan on enintään 40 m. Piste edellyttää maaperän suojausta.
Keräyspiste	Keräyspiste on kooltaan pienin logistisista pisteistä, ja sen kautta kulkee kyseiseltä rantakaistaleelta kerätty vahinkojäte. Keräyspisteissä käytetään astioita, jotka ovat liikuteltavissa tarvittaessa käsin tai pienillä kulkuvälineillä, kuten mönkijöillä tai traktoreilla. Keräyspisteestä jäte vietään kuljetuspisteeseen. Piste edellyttää maaperän suojausta.
Keräyssaavi	Keräyshenkilöstön noin 50 – 100 litran astia.
Keräystyömaa	Keräystyömaa on se alue, jossa kerätään vahinkojätettä. Riippumatta siitä, tapahtuuko keräys käsin vai koneellisesti, tulee keräystyömaalla olla osoitettuna merkityt sisään-tulo- ja poistumistiet sekä kulkureitit. Edellyttää maaperän suojausta.
Keräysämpäri	Keräyshenkilöstön 10 litran astia.
Kevyt polttoöljy	Kevyt polttoöljy on maaöljytuotteiden ja lisäaineiden seos. Käytetään alusten polttoaineena. Se on palava neste, jonka voi sytyttää lämpö, kipinät tai liekit. Se voi haihtua ilmaan, liueta veteen tai muodostaa maaperän kanssa sidoksia, jotka ovat pysyviä ja hiekkamaalla kulkeutuvat huomattavia matkoja.

Kolli	Kollilla tarkoitetaan pienintä yhtenä yksikkönä käsiteltäväksi tarkoitettua pakkausta tai esinettä, kutistetai kiristekalvolla kuormalavalle sidottua lähetystä lukuun ottamatta
Kompostointi	Jätteenkäsittelymenetelmä, jossa hyödynnetään mikrobien kykyä hajottaa maaperän orgaanisia haitta-aineita.
Kompostointikenttä	Kompostointikentillä kompostoitava aines kasataan aumoiksi esimerkiksi asfalttikentän päälle.
Konetekniset menetelmät	Öljynkeräysmenetelmiä. Näitä menetelmiä ovat öljyn pumppaus, koneellinen maankuorinta ja mekaaninen keräys.
Kosteikkoranta	Suojainen, soistunut, ruohikkoinen ja matala vesi- ja suoalue. Usein tärkeä lintualue.
KPL	Kirjanpitolaki
Kuljetusasiakirja	Maakuljetuksissa kuljetusasiakirjoja ovat siirtoasiakirja sekä rahtikirja. Merikuljetuksissa kuljetusasiakirjalla tarkoitetaan konossementtia tai muuta asiakirjaa, joka annetaan todistukseksi kuljetussopimuksesta
Kuljetushenkilö rantakeräyksessä	Kuljetushenkilö kuljettaa öljyistä jätettä keräyspisteistä kuljetuspisteisiin. Hän auttaa myös tarvittaessa likaantuneen henkilöstön kuljettamisessa alueelta toiselle.
Kuljetuspiste	Kuljetuspiste perustetaan silloin, jos keräys-kuljetuspistettä ei voida perustaa rantakaistaleen yhteyteen tai jätteiden siirtoa alueen keräyspisteistä lähimpään keräys-kuljetuspisteeseen ei pystytä järkevästi toteuttamaan. Kuljetuspisteissä jätettä varastoidaan verrattain lyhyitä aikoja, kun kuljetusyksiköihin kerätään kuormaa jatkokuljetusta varten. Samoin kuin keräys-kuljetuspiste, myös kuljetuspiste voi olla liikennöitävissä kuorma-autolla (KA) tai ajoneuvoyhdistelmällä (KA-Y). Piste edellyttää maaperän suojausta.
Kuljetussopimus	Kuljetussopimus on yleisnimitys tavarain tai matkustajien kuljetusta koskeville sopimuksille.
Kuljetusyksikkö	Lastikuljetusyksiköllä tarkoitetaan ajoneuvoa, rautatievaunua, rahtikonattia, säiliöajoneuvoa, rautatiesäiliövaunua ja kuljetussäiliötä.
Kuollut paino [dwt]	Laivan kuollut paino eli kantavuus ilmoittaa laivan suurimman sallitun lastin mukaan lukien polttoaine, makeavesivarastot, miehistö ja elintarvikkeet.
Kuumatyö	Kuumatyötä on kaikki sellainen työ, johon liittyy hitsaamista tai polttamista. Kuumatyötä ovat myös poraaminen, hiominen, sähkötyö tai hyväksymättömien sähkölaitteiden käyttö, josta saattaa aiheutua syyttävä kipinä.
Kylmätyö	Kylmällä työympäristöllä tarkoitetaan olosuhteita, jolloin lämpötila on alle +10...+12 astetta. Kylmässä työskentely heikentää toimintakykyä ja voi aiheuttaa eriaisteisia haittoja, kuten paletumia.
Kympe	Kymenlaakson pelastuslaitos
Käsinpoistomenetelmä	Öljynkeräysmenetelmä. Öljyistä jätettä kerätään lapioiden, harjojen, ämpäreiden ja säkkien avulla.

Kävelysuojat	Öljyn rantahiekkaan imeytymisen estämiseksi käytetään suojamattoa (imeytysmattoa), joka sijoitetaan esimerkiksi käytettäville poluille tai rannalle hiekan päälle.
Laivaaja	Laivaajalla tarkoitetaan sitä, joka luovuttaa tavaran kuljettavaksi.
Laivanisäntä	Laivanisäntä on sellainen aluksen omistaja tai koko aluksen vuokraaja, joka käyttää tosiasiallista määräamisvaltaa alusturvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä.
Lastinkäsittelyn asiantuntija	Lastinkäsittelyn asiantuntijan (ts. lastaus- ja purkausasiantuntijan) työtehtäviin kuuluu lastaus- ja purkauskohteiden valinta. Lisäksi hän valitsee kohteeseen sopivan lastaus- tai purkausmenetelmän.
Lastaussuunnitelma	Lastaussuunnitelma sisältää lastauskohteet ja lastaukseen käytettävät menetelmät.
Lastaustavat	Lastausmenetelmät on luokiteltu viiteen eri lastaustapaan: I = lo-lo, kohteessa liikkuva nostolaite; II = lo-lo, kohteessa kiinteä nosturi; III = lo-lo, nosturilliseen alukseen; IV = ro-ro, rampilliseen alukseen ja V = käsivoimin.
Lastinantaja	Lastinantajalla tarkoitetaan sitä, joka solmii rahdinkuljettajan kanssa sopimuksen kappaletavaran merikuljetuksesta.
Lastinkäsittelykalusto	Lastinkäsittelykalustoon kuuluvat ajoneuvonosturi, kappaletavaranosturilla varustettu kuorma-auto, pyöräkuormaaja, pyörätraktori, kaivurikuormaaja, kurottajakuormaaja, nosturilla varustettu alus ja rampillinen alus.
Leijupetikattila	Terminen jätteenkäsittelymenetelmä. Leijupetikattilassa on ilmapirran avulla leijutettava kuuma hiekka-kerros, josta käytetään nimitystä leijupeti.
Leimahduspiste	Leimahduspiste on alin lämpötila, jossa nesteestä normaalipaineessa haihtuu niin paljon höyryä, että ne muodostavat nestepinnan päällä olevan ilman kanssa palavan kaasuseoksen.
Lietेरanta	Tasainen ja alava ranta, jonka maalajit ovat eloperäistä liejua tai vyöhykkeittäin lajittuneita savi- ja silttimuodostelmia.
Likaantuneisuusaste	Likaantuneisuus eli öljyntyneisyys ilmoitetaan prosentteina pinta-alasta. Arvio tehdään silmämääräisesti.
Likainen alue	Öljyinen ranta-alue, jota ei ole vielä puhdistettu.
Lohko	Yhden kilometrin mittainen ranta-alue mantereella tai saarella. Lohkot on nimetty paikan ja järjestysnumeron mukaan, esim. Loviisa, lohko 1 = Lov1.
Lo-lo	Lo-lo-menetelmässä (lift on - lift off) lasti nostetaan nosturilla pystysuoraan alukseen tai siitä pois. Nosturit voivat olla aluksessa tai laiturilla, ja ne voidaan varustaa tavaralajin mukaan sopivilla tartunta-varusteilla.

Loppukäsittelypaikka	Paikka, jossa tapahtuu öljyisen jätteen hävittäminen tai loppusijoitus.
Lopputarkastus	Työterveyshuoltoon liittyvä käsite. Torjuntatöiden päätyttyä keräysryhmät kuljetetaan vastaanotto paikalle, jossa todetaan henkilöstön terveydentila lopputarkastuksella.
Louhikoranta	Pääasiassa yli 250 mm lohkkareiden peittämä ranta. Kivien laatu voi vaihdella lohkkareista vierinkiviin.
LUP	Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos
LVM	Liikenne- ja viestintäministeriö
Lämpötyö	Lämpimissä olosuhteissa työskentely voi aiheuttaa useita terveysvaikutuksia, jotka ovat sidoksissa mm. henkilön terveydentilaan sekä fyysiseen rasitukseen. Tärkeintä on huolehtia riittävästä nesteytyksestä ja suoralta auringonvalolta suojautumisesta.
Maa-alueen öljyvahinko	Sellainen maa-alueella tapahtuva vahinko tai haitta, jonka maahan tai veteen joutunut öljy aiheuttaa ihmiselle tai ympäristölle likaamalla, turmelemalla tai pilaamalla maaperää, vesiä, kasvillisuutta, eläimistöä, rakenteita tai laitteita (ÖTL 3§ 4 kohta)
Maastotiedustelu	Maastotiedustelussa selvitetään lohkon ja kaistaleen tarkkuudella öljyn sijainti ja liikaantuneen ranta-alueen saastuneisuusaste. Samalla kartoitetaan öljyyntyneiden alueiden rantamateriaali ja erityispiirteet. Tiedustelun suorittaa Puolustusvoimat virka-apupyynnön pohjalta.
Mannervastaava	Mannervastaavan toimenkuvaan kuuluu saaristosta saapuvan öljyisen jätteen purkaus vastaanottosatamassa.
MARPOL	International Convention for the Prevention of Pollution from Ships. Kansainvälinen meriympäristön suojelusopimus
Matkustaja	Matkustaja on ML 15 §:n tarkoituksessa henkilö, jota matkustajan kuljetuksesta tehdyn sopimuksen nojalla kuljetetaan tai aiotaan kuljettaa aluksella. ML 15 §:n ulkopuolella matkustaja-termiä käytetään yleisesti kaikista laivaväkeen kuulumattomista laivalla matkustavista henkilöistä.
Meripuomi	Öljyn leviämisen estämiseen merellä käytettävä puomi, jonka korkeus voi olla 100–120 cm. Avomerellä käytettävän avomeripuomin korkeus on 150 cm.
Merirahtikirja	Asiakirja, joka on todiste merikuljetusta koskevasta sopimuksesta ja siitä, että rahdinkuljettaja on vastaanottanut tavarat. Merirahtikirjasta säädetään merilaissa (15.7.1994/674).
Meritoiminnan johtaja	Meritoiminnan johtajana (Supreme On-Scene Commander, SOSOC) voi toimia jonkun torjunta-alueen päällikkö tai SYKE:n edustaja. Meritoiminnan johtaja vastaa avomeritorjunnasta ja raportoi sen edistymisestä hänet asettaneelle torjuntatöiden johtajalle (RC).
Moro	Karkearakeisten kivilajien, etenkin rapakiven rapautumissora.

MRCC	Marine Rescue Coordination Centre eli meripelastuskeskus
MRSC	Maritime Rescue Sub-Centre eli meripelastuslohkokeskus
Muu puhdistustyö	Muita rannoilla käytettäviä puhdistuskeinoja ovat kasvillisuuden raivaus, polttaminen, maan kääntö sekä kemikaalien käyttö. Kemikaalien käyttö on kiellettyä ilman erillistä lupaa.
NT	Net tonnage, nettovetoisuus. Aluksen hyötyvetoisuus eli hyötytilojen tilavuus.
Offshore	Teollinen toiminta merellä, esim. öljynporaus ja siihen liittyvä toiminta.
Ongelmajäte	Ongelmajätettä eli vaarallista jätettä on käytöstä poistettu aine tai esine, joka voi aiheuttaa erityistä vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.
OPA 90	US Oil Pollution Act 1990, öljyn aiheuttamaa pilaantumista koskeva laki, jonka Yhdysvallat antoi vuonna 1989 sattuneen Exxon Valdezin onnettomuuden jälkeen. Laissa määrätään alusten kaksoisrunkorakenteesta sekä yksirunkoisten öljysäiliöalusten käytöstä poistamisesta.
Operatiiviset kartat	Operatiiviset kartat ovat SÖKÖ-hankkeessa kehitettyjä kartoja, joissa rantaviiva on jaettu yhden kilometrin lohkoihin ja lohkot edelleen öljyntorjuntakaistaleisiin. Lohkot on erotettu toisistaan sinisellä ja punaisella värillä ja päätepisteet on merkitty tähti-tunnuksella. Kaistaleet on erotettu pisteellä. Karttaan on merkitty kuljetuspisteet K_ -alkuisilla tunnuksilla. Karttoja käytetään mm. maastotiedustelussa.
Orgaaninen aines	Orgaanista ainesta ovat mm. puun palaset, kasvit ja öljyn hiilivety-yhdisteet.
OSC	On-scene co-ordinator, onnettomuuspaikan torjunnanjohtaja
OSWAT	Öljyvahinkojätteiden käsittelyä alusonnettomuuden jälkeen Kymenlaakson alueen näkökulmasta tutkinut Lappeenrannan teknillisen yliopiston hanke.
Oto-viestintä	Oman toimen ohella hoidettavat viestintätehtävät.
P&I	Protection and Indemnity. Laivan omistajan/varustamon vastuuvakuutus
P1	Pelastusjohtaja
P2	Päivystävä päällikkö
P3	Päivystävä palomestari

P4	Päivystävä palomestari Hki
PAH-yhdisteet	Polysykliset aromaattiset hiilivedyt. Useat niistä ovat syöpää aiheuttavia yhdisteitä.
Parkki	Öljysuojarahaston hakemusten hallinnointijärjestelmä
Peilaus	Tankissa olevan nesteen määrän mittaus
PEPANK	Helsingin pelastuspalvelun neuvottelukunta
Perehdyttämispiste	Paikka, johon öljynkerääjät kokoontuvat ennen keräystyön alkua. Kerääjille pidetään tiedotustilaisuus siitä, mitä viranomaiset heiltä odottavat, ja heille jaetaan perehdytysopas.
Pesutekninen menetelmä	Öljynkeräysmenetelmä. Erilaisia pesuteknisiä menetelmiä ovat hiekkapuhallus, korkeapainehuuhtelu, matalapainehuuhtelu sekä höyrypuhallus.
Pientonnisto	Pientonnistoon kuuluu rannikkoaluksia, sisävesialuksia sekä sisävesillä ja rannikolla liikennöimään tarkoitettuja sisävesi-merialuksia.
PIMA	Pilaantunut maaperä.
PPE	Henkilökohtaiset suojavarusteet, Personal Protective Equipment. Lyhenne PPE tarkoittaa myös painelu-puhalluselvitystä.
PRONTO	Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto. Järjestelmä pelastustoimen seurantaa ja kehittämistä sekä onnettomuuden selvittämistä varten.
proomu	Proomuja kuljetetaan vetämällä niitä hinausköyden varassa hinaajalla (tug) tai puskemalla proomun perään kytketyllä puskipujalla (pusher). Proomutyyppejä ovat avoin ruumaproomu, säiliöproomu ja kansi-proomu. Lastinkäsittelytapa vaihtelee tavarasta, proomutyypistä ja lastinkäsittelypaikasta riippuen.
Propulsiojärjestelmä	Laivojen kuljetuskoneisto (potkuri, vaihteisto, moottori ym.). Propulsioilla tarkoitetaan laivan kulkuvastuksen kumoamiseen ja kiihdytykseen tarvittavan työntövoiman aikaansaamista laivasta käsin. Propulsiojärjestelmiä ovat mm. erilaiset ruoripotkurijärjestelmät ja vesisuihkupropulsio (jet).
Puhdas alue	Öljyyntymättä jäänyt tai öljyisestä jätteestä puhdistettu alue
Puhdistautumispiste	Öljyntorjuntakaistaleen yhteyteen perustettava erillinen puhdistautumispiste torjuntahenkilöstön puhdistautumista ja huoltoa varten. Puhdistautumispiste perustetaan keräys-/kuljetus- tai keräyspisteen yhteyteen, mikäli se on mahdollista.
Puheryhmä	Puheryhmät ovat Virve-radiopuhelimien "kanavia". Viranomaisilla on omat puheryhmät sekä yhteisiä puheryhmiä eri viranomaisten kesken.

Purkaussuunnitelma	Purkaussuunnitelma sisältää purkauskohteet ja purkaukseen käytettävät menetelmät.
Purkaustavat	Purkaustapoja on kuusi, ja ne on luokiteltu numeroin VI - XI. VI = kiinteä nosturi, jatkokuljetus rautateitse; VII = kiinteä nosturi, jatkokuljetus maanteitse; IIX = ajoneuvonosturi tai kappaletavaranosturilla varustettu kuorma-auto, jatkokuljetus maanteitse; IX = ajoneuvonosturi tai kappaletavaranosturilla varustettu kuorma-auto, jatkokuljetus rautateitse; X = ramppi, jatkokuljetus rautateitse ja XI = ramppi, jatkokuljetus maanteitse.
Puskuriallas	Väliaikainen ratkaisu vahinkojätteen varastoimiseksi. Voidaan toteuttaa esim. maavalleista ja suojaamalla syntynyt allas öljyä kestäväällä muovikalvolla (esim. HDPE/PVC). Allas tulee peittää sadevesien pääsyn estämiseksi.
PV	Puolustusvoimat
Raakaöljy	Raakaöljy koostuu pääasiassa hiilestä ja vedystä. Lisäksi siinä on parafiineja, naftiineja, bentseeniä ja polysyklisiä aromaattisia hiilivetyjä eli PAH-yhdisteitä. Raakaöljy sisältää myös alkuaineita, mm. rikkiä, typpeä, happea ja metalleja.
Raakaöljy pesu (COW)	Raakaöljyaluksilla käytettävä lastitankkien pesumenetelmä kiinteästi asennetulla laitteella, jossa aluksen lastia käytetään pesuluoksena irrottamaan öljyjäänteet tankin pinnoilta. (COW; Crude Oil Washing)
Rahastoyleissopimus	Kansainvälinen alusöljyvahinkojen korvausjärjestelmä perustuu kahteen kansainväliseen yleissopimukseen: CLC-yleissopimus ja Rahastoyleissopimus. Rahastoyleissopimuksen perusteella on perustettu IOPC-rahasto (ks. IOPC Funds).
Rahdinkuljettaja	Rahdinkuljettajalla tarkoitetaan sitä, joka solmii lastinantajan kanssa sopimuksen kappaletavaran merikuljetuksesta. Rahdinkuljettajan itse ei ole välttämätöntä suorittaa kuljetusta, vaan sen voi suorittaa alirahdinkuljettaja.
Rahdinottaja	Rahdinottaja on ML 15 §:n mukainen termi henkilölle, joka sopimuksen perusteella, ammattimaisesti tai vastiketta vastaan ottaa kuljetettavakseen aluksella matkustajia taikka matkustajia ja matkatavaraa. Rahdinottaja tarkoittaa matkustajaliikenteessä samaa kuin rahdinkuljettaja.
Rahtaus sopimus	Yleensä vakiokaavakkeelle tehty sopimus aluksen kokonais- tai osittaisrahtauksesta. Sopimus sisältää tiedot rahtausmuodosta (aika- tai matkarahtaus) sekä miehistön osallisuudesta.
Rannikopuomi	Rannikko- tai rajoituspuomi. Rannikon läheisyydessä öljyn leviämisen estämiseksi ja rannikon suojaamiseksi käytettävä puomi, jonka korkeus on 750-900 mm.
Rantatyypit	Rantatyypejä ovat kallio- ja kivikoranta sekä louhikko, hiekkaranta, ruovikko, kaislikko, karkea sora, siltti, savi ja mutaranta, vesijättömaat ja kosteikkoalueet.
Rapakallioranta	Rikkonaisesta rapautuvasta kalliosta muodostunut kallioranta, jossa rantatasanne on moreenia

Raskas polttoöljy	Raskas polttoöljy on tislusjäännösöljyä. Se sisältää mm. rikkiä. Raskas polttoöljy on veteen liukene-matonta. Se ei myöskään kulkeudu maaperässä vaan muodostaa pysyvän sidoksen maaperän kanssa. Vedessä raskas polttoöljy vajoaa pohjamudan sekaan ja sedimentoituu sinne.
Riskinarviointi	Työturvallisuuslain (738/2002) mukaan työnantajalla on velvollisuus selvittää, tunnistaa ja arvioida työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle työstä aiheutuvat haitat ja vaarat. Tätä toimintaa kutsutaan riskinarvioinniksi. Riskinarviointia voi myös olla pilaantuneen maaperän puhdistamistarpeen ja puhdistamatta jättämisen aiheuttaman riskin arviointi silloin, kun alueenpuhdistaminen kohtuullisin kustannuksin tai muuten ei ole tarkoituksenmukaista.
Rock cleaner	Nurmikkotrimmerin tapaan käytettävä skimmeri, jolla puhdistetaan esimerkiksi rantakiviä. Painaa noin 6,5 kg.
Ro-ro	Ro-ro -järjestelmässä (roll on – roll off) lasti siirretään alukseen ja aluksesta pyörien päälle. Tavara koo-taan käsittely-yksiköiksi lauttavaunuille, suurlavoille, kontteihin tai trailereihin. Lauttavaunut ovat matalia lastausalustoja, joiden toisessa päässä on yleensä pyörät. Tavarat lastataan ja tuetaan satamavaras-tossa lauttavaunuille, jotka siirretään alukseen tavallisesti vetomestarin avulla ja kiinnitetään paikoilleen merimatkan ajaksi. Suurlavat ja kontit siirretään alukseen lauttavaunujen päällä tai pinotaan ruumaan isoilla vastapainotrukeilla. Lasti siirretään laivaan tavallisimmin peräportista, myös sivu- tai keulaporttia voidaan käyttää.
Ro-ro -alus	Roll on - roll off eli laiva, joka lastataan ja puretaan ajamalla lasti ajoneuvolla laivaan ja maihin kuljetus-ramppien kautta.
ROV	Remote operated vehicle, kauko-ohjattava robotti tai sukellusvene
Ryhmä (keräysryhmä)	Ryhmään kuuluu ryhmänjohtaja ja enintään 5 öljynkerääjää. Kerääjien määrä riippuu öljyntorjuntakais-taleen likaantuneisuusasteesta.
Ryhmänjohtaja (keräysryhmän)	Jokaisella keräysryhmällä on ryhmänjohtaja, joka ohjaa ryhmänsä toimintaa, opastaa varusteiden käy-tössä ja työturvallisuudessa sekä toimii ryhmän ja joukkueenjohtajan välillä yhteyshenkilönä.
Saarivastaava	Saarivastaavan toimenkuvaan kuuluu lastaustoimintojen organisointi saaristokohteissa.
Salvage	Aluksen ja omaisuuden pelastamiseen tähtäävä toiminta, jonka yleensä hoitavat yksityiset yritykset.
SDR	Special Drawing Right ts. erityisnosto-oikeus. Kansainvälisen Valuuttarahaston luoma maksu- ja varantoväline, jonka arvo määritellään valuuttakorin perusteella. Esimerkiksi vahingonkorvaussummat ilmoitetaan SDR-yksikköinä. Yksi SDR on noin 1,138 euroa (1/2011).
Skimmeri	Öljynkeräin, ks. harjakeräin.

SOLAS-sopimus	SOLAS-sopimuksella tarkoitetaan ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehtyä kansainvälistä yleissopimusta, International Convention for the Safety of Life at Sea (SopS 11/1981)
SOPEP -manuaali	Öljysäiliöaluksen valmiussuunnitelma öljyvahingon varalta (Shipboard Oil Pollution Emergency Plan).
Stabilointi (kiinteytys)	Öljyllä pilaantuneiden maiden käsittelymenetelmä. Pilaantuneeseen maa-ainekseen sekoitetaan epä-organisia tai orgaanisia sideaineita, jolloin massa kovettuu ja haitta-aineiden liikkuvuus ja liukoisuus vähenevät.
Standardirahtikirja	Kuljetuksia varten tehtävä asiakirja, josta selviää rahtikirjatiedot. Sitä käytetään sekä rautatie- että maantieliikenteessä.
STOPIA	Small Tanker Oil Pollution Indemnification Agreement. Sopimus, jonka nojalla bruttovetoisuudeltaan alle 29 458 tonnin alusten omistajien vastuusummaa korotetaan.
Suojaustoimenpiteet varastoinnissa	Suojaustoimenpiteillä estetään ympäristön pilaantuminen välivarastoinnin aikana. Suojaustoimet mitoitetaan sen mukaan, kuinka pitkäkestoista välivarastointi on. Toimenpiteet kohdistetaan pohjarakenteeseen ja vesien keräilyyn. Saarissa välivarastoinnin suojaustoimista tingitään maaston vuoksi.
Suojavarustus	Henkilökohtaiseen suojavarustukseen kuuluvat kertakäyttöhaalarit, lämpöhaalarit, sadevaatteet, saappaat, kämmenistä karhennetut öljynkestävät kumihansikkaat, suojalasit, hengitysmaski, kaasusuodattimella varustettu puolinaamari, pelastusliivit ja kevytkypärä.
Supplementary-rahasto	IOPC Funds koostuu kolmesta eri rahastosta: 1971 Fund, 1992 Fund ja Supplementary Fund. Suomi on jäsenenä Supplementary-rahastossa, joka perustettiin 2005.
SYKE	Suomen ympäristökeskus
Syttymisalue	Syttymisalue on pitoisuusalue, jonka rajoissa kaasun ja ilman seos voi syttyä. Pitoisuusalueen rajat ovat alempi syttymisraja ja ylempi syttymisraja.
Syttymisrajat	Syttymisrajat ovat pitoisuuksia, joiden rajoissa kaasun/höyryn ja ilman tai pölyn ja ilman seos voi syttyä. Alempi syttymisraja ilmaisee pienimmän pitoisuuden, jolla seos voi vielä syttyä. Ylempi syttymisraja on vastaavasti suurin pitoisuus. Ylemmän ja alemman syttymisrajan pitoisuusväli on aineen syttymisalue.
Syöpävaarallisuus	Syöpävaarallisuus tarkoittaa aineen, esimerkiksi kemikaalin, todennäköisyyttä aiheuttaa syöpää. Syöpävaarallisuus on luokiteltu viiteen luokkaan: 1. = ihmiselle syöpää aiheuttava, 2a. = todennäköisesti ihmiselle syöpää aiheuttava, 2b. = mahdollisesti syöpää aiheuttava, 3. = syöpävaarallisuus ei luokitelta-vissa ja 4. = ei todennäköisesti ihmiselle syöpää aiheuttava.
Säilyminen	Joutuessaan mereen öljy alkaa säistyä, jolloin sen olomuoto muuttuu. Säilymisprosesseja ovat leviäminen, haihtuminen, dispersio, emulgoituminen, hapettuminen, liukeneminen ja sedimentoituminen.

SÖKÖ	Toimintamalli suuren öljyntorjuntaoperaation koordinointiin öljyntorjunnasta vastaaville viranomaisille
SÖKÖ-materiaali	Materiaali koostuu käsikirjasta ja siihen liittyvistä toimintaohjekorteista. Lisäksi manuaaliin on liitetty materiaalia sähköisessä muodossa, mm. operatiiviset kartat.
Talousvyöhyke ja aluevedet	Suomen aluevesistä on säädetty lailla Suomen aluevesien rajoista (463/1956) ja sen nojalla annetussa asetuksessa Suomen aluevesien rajoista annetun lain soveltamisesta (993/1995) määritellään aluevesien rajat tarkasti. Suomen talousvyöhykkeestä säädetään lailla Suomen talousvyöhykkeestä (1058/2004) ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa Suomen talousvyöhykkeestä (1073/2004) määritellään talousvyöhykkeen rajat tarkasti.
Talpa	Helsingin kaupungin taloushallintopalvelu
Taske	Helsingin talous- ja suunnittelukeskus
Termiset jätteenkäsittelymenetelmät	Termiset menetelmät eli lämpökäsittelymenetelmät ovat tehokkaita erilaisia orgaanisia haitta-aineita, kuten öljyä, sisältävien jätteiden käsittelyyn.
Termodesorptio	Terminen jätteenkäsittelymenetelmä, jossa haitta-aineet poistetaan haihduttamalla riittävän korkeassa lämpötilassa.
Terveystarkastus	Terveystarkastusten tarkoituksena on saada selville sellaiset tekijät, jotka vaikuttavat työntekijän terveyteen, turvallisuuteen ja työkykyyn. Tarkastusten sisältöön vaikuttavat mm. työn vaatimukset, altisteet ja työntekijän yksilölliset ominaisuudet.
Terveystarkastuspiste	Terveystarkastuspiste on ilmoittautumispisteessä. Siellä tehdään terveyskyselyt ja kartoitetaan kerääjän terveydentila ennen työskentelyn aloittamista.
TETRA-teknologia	Terrestrial Trunked Radio. Digitaalinen, viranomaiskäyttöön suunniteltu radioverkkostandardi
Tiedotuspäällikkö	Koordinoi ulkoista viestintää torjuntatöiden johtajan valtuuttamana. Vastaa onnettomuuden tiedottamisen valmistelusta yhteistyössä muiden tiedottajien kanssa pelastustoiminnan johtajan ohjeiden ja määräysten mukaan.
Tiedustelija	Tiedustelija on tiedustelujoukkueen jäsen. Maastotiedustelu pyydetään virka-apuna Puolustusvoimilta, jolloin tiedustelija on tehtävään koulutettu varusmies tai maakuntajoukon jäsen.
Tiedustelujoukkue	Tiedustelujoukkue tuottaa tilannetietoa rannikon öljyntyneisyydestä torjunnan johdolle. Ks. Maastotiedustelu.
Tietohallintopäällikkö	Vastaa viestinnän teknisestä toteutuksesta ja ylläpidosta

Tilannetoimisto	Tilannetoimistossa toimii tilannekuvan ylläpito. Öljyntorjunnan käynnistettyä toimiston tulee olla selvillä torjuntatöiden vaiheista, torjuntahenkilöstön ja -kaluston tilanteesta samoin kuin kerätyn öljyjätteen määrästä ja sijainnista.
Toimintaohjekortit	Toimintaohjekortit ovat tarkistus- ja muistilistoja tai tiivistelmiä öljyntorjuntatoiminnan perusajatuksista.
TOJE	Toiminta-alueen johtoeelin
TOPIA	Tanker Oil Pollution Indemnification Agreement. Sopimus, jonka nojalla laivanomistajat maksavat korvausten kokonaiskustannuksista 50 prosenttia Supplementary-rahaston maksamiin korvauksiin nähden.
Torjuntatöiden johtaja	Torjuntatöitä johtaa sen pelastustoimen alueen pelastusviranomaisen, jossa vahinko tai vaaratilanne on saanut alkunsa, jollei torjuntalain 21 §:n 2 momentista muuta johdu taikka toisin sovitaa, Siihen saakka kunnes pelastusviranomaisen ottaa toiminnan johtaaakseen, torjuntatöitä voi johtaa muu pelastuslain 44 §:n 1 momentissa tarkoitettu pelastusviranomaisen. Alusöljyvahingon torjuntatöitä johtaa Suomen ympäristökeskuksen asettama torjuntatöiden johtaja, jos Suomen ympäristökeskus torjuntalain 5 §:n nojalla vastaa torjunnasta taikka on ottanut torjunnan vastuulleen. Torjuntatöitä voi kuitenkin johtaa vahinkopaikalle saapunut alueen pelastustoimen tai muun torjuntaviranomaisen palveluksessa oleva henkilö siihen saakka, kun Suomen ympäristökeskuksen asettama torjuntatöiden johtaja ottaa johtovastuun itselleen.
TraFi	Liikenteen turvallisuusvirasto
Tyvi	Tietovirrat Yritysten ja Viranomaisten välillä. Itella Tyvi -järjestelmän välityksellä yritykset voivat tehdä lakisäätteiset ilmoituksensa sähköisesti viranomaisille ja viranomaistehtäviä hoitaville tahoille.
Työmaavalvoja öljyntorjunnassa	Työmaavalvojan tehtävänä on pitää huolta logististen pisteiden vähimmäisvaatimusten toteuttamisesta pisteitä perustettaessa. Torjuntatöiden aikana valvojan tehtävänä on pitää huolta jätteen lajittelun toimivuudesta, astioiden sekä pitää kirjaa jätemäärästä. Lisäksi valvoja koordinoi jätteen kuljetuksia alueelta välivarastointiin tai loppukäsittelyyn.
Työpaikkaselvitys	Työpaikkaselvitys on työterveyshuollon toiminnan perusta. Sen avulla muodostetaan käsitys työpaikasta, sen vaaratekijöistä, riskeistä ja henkilöstön kuormittumisesta, tehdään johtopäätöksiä keskeisistä terveysvaaroista ja annetaan työympäristöön kohdistuvat korjausohjeet sekä tehdään terveystarkastussuunnitelma.
Työterveyshoitaja	Työterveyshoitaja mm. osallistuu työpaikkaselvitysten ja riskinarvioinnin tekoon, tekee terveystarkastuksia sekä neuvoa ja opastaa terveyteen ja terveysvaaroihin liittyvissä asioissa.
ULCC	Ultra Large Crude Oil Carrier. Raakaöljyn pitkiin valtamerikuljetuksiin tarkoitettu erittäin suuri säiliöalus (yli 300 000 dwt), arkikielessä "supertankkeri".
Ullage	Ullage eli tankissa olevan nesteen päällä olevan tyhjän tilan korkeus
Vaarallinen jäte	Ks. ongelmajäte

VAK	Vaarallisen aineen kuljetus
Vapaaehtoiset öljyntorjuntajoukot	WWF:n perustamat vapaaehtoiset öljyntorjuntajoukot toimivat viranomaisten kutsusta apuna öljyvahingon jälkitorjunnassa sekä esimerkiksi öljyntyneiden eläinten hoidossa. WWF järjestää öljyntorjuntajoukkoilleen jatkuvaa koulutusta. Vapaaehtoiset öljyntorjuntajoukot kuuluvat Vapepaan.
Vapaaehtoistyöntekijä	Henkilö, joka sopimuksesta ja ilman vastiketta tekee työtä työnantajalle
VAPEPA	Vapaaehtoinen pelastuspalvelu
Vastaanottopiste	Vastaanottopisteet sijaitsevat kantavien laiturirakenteiden yhteydessä, ja niiden tehtävänä on vastaanottaa muualta onnettomuusalueelta kerättyä, vesiteitse kuljetettua jätettä. Vastaanottopisteet perustetaan laiturirakenteiden yhteyteen, satamiin ja piensatamiin. Vastaanottopisteen varastointi on lyhytaikaista. Piste edellyttää maaperän suojausta.
Vesijättöraanta	Vesijättömaata voi syntyä vesistön laskemisen tai maan kohoamisen vuoksi. Yleensä tasainen alava ruohikkoalue, joka ajoittain peittyä veteen.
Viestintäpäällikkö	Koordinoi sisäistä viestintää torjuntatöiden johtajan valtuuttamana. Pitää yhteyttä torjuntatöihin osallistuviin, laatii operaatiokohtaisen viestintäsuunnitelman ja perehdyttämisoppaan sekä seuraa yleisesti öljyntorjuntaorganisaation viestintää, analysoi ja kehittää.
Virve	Koko maan kattava viranomaisradioverkko, joka perustuu TETRA-teknologiaan.
Viskositeetti	Suure, joka kuvaa nesteen tai kaasun kykyä vastustaa virtaamista.
VLCC	Very Large Crude Carrier. Raakaöljyn pitkiin valtamerikuljetuksiin tarkoitettu suuri säiliöalus (yli 200 000 dwt)
VTMIS	VTMIS koostuu kansallisista VTS-järjestelmistä. Suomen, Viron ja Venäjän yhteinen hanke meriliikenteen seuranta- ja informaatiojärjestelmistä.
VTS	Vessel Traffic Service. VTS on alusliikennepalvelu, jonka tarkoituksena on parantaa merenkulun turvallisuutta, edistää alusliikenteen sujuvuutta ja tehokkuutta sekä ennaltaehkäistä onnettomuuksia ja niistä mahdollisesti syntyviä ympäristöhaittoja.
WWF	Maailman luonnonsäätiö (World Wide Fund for Nature)
Välivarastoinnin ohjekortit	Välivarastoinnin ohjekortti sisältää ne toimenpiteet, jotka tehdään varastoitaessa vahinkojätettä väliaikaiseen varastoon. Ohjekortin käyttö vaatii öljyvahingon torjuntaa johtavan viranomaisen päätöksen ja kortti on tarkoitettu käytettäväksi ainoastaan vakavan alusöljyvahingon yhteydessä.
Välivarastointipaikka	Välivarastoja perustetaan silloin, kun jo olemassa olevat varastot ja jätteenkäsittelylaitokset eivät riitä tai ovat niin kaukana, että on tarkoituksenmukaista kerätä jätteitä kerralla suurempina erinä kuljettaviksi. Välivarastot tulevat olemaan käytössä muutamia kuukausia, korkeintaan vuoden.

Ympäristölupa	Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavalle toiminnalle tarvitaan ympäristösuojelulain mukainen lupa. Ympäristöluvassa annetaan määräyksiä mm. toiminnan laajuudesta, päästöistä ja niiden vähentämisestä.
YVA	Ympäristövaikutusten arviointi
Ölly	Kivennäisöljy sen kaikissa muodoissa, raakaöljy, polttoöljy, öljyliete, öljyjäte jalostetut tuotteet mukaan luettuina sekä öljypitoinen seos ja jäte (ÖTL 3§ 1 kohta).
Öljyinen maa-aines	Öljyistä maa-ainesta syntyy, kun öljyntyntynyt pintamaata kuoritaan joko koneellisesti tai käsin. Maa-aines voidaan ottaa talteen kiintojätetekontteihin (IBC), suojattuihin kuormalavoihin tai puskurialtaisiin. Koneellisessa maankuorinnassa maa-aines voidaan saman tien nostaa kuorma-auton tai traktorin suojatulle lavalle.
Öljyinen riskijäte	Öljyinen riskijäte koostuu suurelta osin kuolleista linnuista, jotka erotetaan muusta mahdollisesta riskijätteestä omiin astioihinsa. Riskijätteeseen kuuluvat myös eläinten hoidossa ja tutkimuksissa käytetyt välineet, jotka hävitetään viranomaisten antamien ohjeiden mukaisesti. Riskijäte kuljetetaan aluksi eläinhoitopisteeseen varastoitavaksi kylmäkontteihin.
Öljyinen sekajäte	Öljyistä sekajätettä ovat muun muassa öljyntyneet varusteet, öljyntyneet roskat sekä muihin jätejakeisiin kuulumattomat öljyiset jätteet.
Öljynkerääjä	Öljynkerääjä on henkilö, joka puhdistaa rantoja öljystä joko koneellisesti tai käsityömenetelmin.
Öljyntorjuntakaistale	200 m:n mittainen alue lohossa. Yksi lohko koostuu viidestä öljyntorjuntakaistaleesta. Öljyntorjuntakaistaleet on nimetty aakkosin.
Öljyntorjuntakauha	Öljyntorjuntakauhalla kerätään öljyä pyörivällä harjalla harjaamalla öljy harjarummun harjaksiin. Rumpu pyörii, ja öljy irrotetaan harjaksista niistämällä kauhan yläpuolella olevalla laitteella, jolloin öljy valuu kauhaan. Öljy siirretään eteenpäin keruusäiliöihin ruuvipumpulla, joka on asennettu kauhan takaosaan.
Öljyntorjuntakontti	Merikontti, joka on varusteltu erilaisilla öljyntorjuntavälineillä, esim. puomeilla ja pumpuilla. Näitä on pelastuslaitoksella ja SYKEllä erityisesti rantapuhdistusvälineillä varusteltuna. Lisäksi WWF ja Haminan satama ovat hankkineet öljynkeräyksen varustekontin. Kontti toimii vapaaehtoisten öljyntorjuijen varusteiden valmiusvarastona ja kuljetusyksikkönä. Kontin koko on 20 jalkaa ja siinä on valaistus sekä lämmitys. Kontissa on varastoituna varusteita sadalle henkilölle.
Öljy-vesiseos	Öljy-vesiseoksia ovat nestemäiset, vettä sisältävät öljyjätteet. Öljy-vesiseoksia voidaan kerätä käsin tai koneellisesti pumpaamalla, imemällä, skimmereillä jne.
Öljyntyntymätön sekajäte	Öljyntyntymätön sekajäte kuuluu normaali-jätehuoltoon, ja se on pidettävä erillään vahinkojättekierrosta.
ÖSRA	Öljysuojarahasto

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun julkaisusarjassa A ilmestyneet julkaisut

- A1 Hilikka Ahtola-Mutikainen, Helena Sohlman, Salme Taubert:
Opinnäytetyön dokumentointiohje [1998]. 2. painos [1999].
- A2 Hilikka Ahtola-Mutikainen, Helena Sohlman, Salme Taubert:
Opinnäytetyön dokumentointiohje [2000]. 5. korjattu painos [2002].
- A3 Sam Inkinen (toim.)
Sivistyksen haaste: kirjoituksia kulttuurista, kasvatuksesta ja teknologiasta [2003].
- A4 Sinikka Pulli:
Pedagogiset ratkaisut verkko-opiskeluympäristössä: tapaustutkimus ammattikorkeakoulun verkko-opinto-
jaksosta [2003].
- A5 Reijo Oksanen:
Kuljetustuotannon toimintolaskenta. Kuljetustalouden perusteista moderniin toimintolaskentaan [2004].
- A6 Pasi Jaskari (toim.)
Design management – yrityskuvan johtaminen [2004].
- A7 Jyri Hänninen:
Verkkokoulutuksen skenaariomalli ja lähitulevaisuuden kehittämistavat pk-yrityksissä [2004].
- A8 Ritva Varis:
Sahakoulusta ammattikorkeaan 1921 – 2005 [2005].
- A9 Jorma Fagerström & al.:
Muotoilu ja media 120 vuotta [2005].
- A10 Altti Kuusamo, Sam Inkinen, Sanna Tomperi:
KIIIDE, Kulttuurisen aluekehityksen haasteita Pohjois-Kymenlaaksossa [2006]
- A11 Seppo Rainisto:
Markkinoinnin ABC [2006]
- A12 Riikka Komonen:
Valaiseva kangas [2006]
- A13 Sinikka Ruohonen, Leena Mäkelä-Marttinen (toim.)
Luovuuden Lumo – kokemuksia projektioppimisesta [2006]
- A14 Sanna Schildt
Kohteena kartano – Kartanokulttuuri Pohjois-Kymenlaakson voimavarana [2007]
- A15 Justiina Halonen
Sökö – Toimintamalli suuren öljyntorjuntaoperaation koordinointiin rannikon öljyntorjunnasta vastaaville
viranomaisille [2007]

- A16 Pasi Jaskari (toim.)
Ei yksin innovaatioita – Monialainen tiimityöskentely MUTEMA-projektissa [2007]
- A17 Pasi Tulkki
Omia polkuja. Kymen Sanomien Ylänurkka-artikkeleita vuosilta 2004 – 2007 [2008]
- A18 Tuula Huittinen
Muodon taju. Muotoilun metafysiikkaa. [2008]
- A19 Aija Seppänen, Hanna Korhonen
OMA-kansio. Oma Mahtava Ajatus. Ohjaukskansio nuoren painonhallintaan terveydenhoitajille [2008]
- A20 Timo-Tapani Kunttu, Tuula Kivilaakso
Wiipurista Pookinmäelle – Kotkan merenkulkukoulutuksen historia 1868-2008 [2008]
- A21 Seppo Laaksonen, Seppo Rainisto
Brändin tarina [2008]
- A22 Sanna Vainikka
Turvallisuutta etsimässä – Suunnannäyttäjänä kouvolalaisten lapsiperheiden turvallisuuskokemukset [2009]
- A23 Leena Mäkelä-Marttinen (toim.)
Luova työ tutkimuksen kohteena – Avauksia design-alojen metodologiaan [2009]
- A24 Sinikka Ruohonen, Leena Mäkelä-Marttinen (toim.)
Kohti Oppimisen ja Osaamisen Ekosysteemiä – Learning and Competence Creating Ecosystem - LCCE [2009]
- A25 Suvi Kitunen
Designing a Deaf culture specific web site – Participatory design research for knack.fi [2009]
- A26 Sinikka Pekkalin, Ilkka Virolainen, Pekka Olkku, Heta Vilén (toim.)
Yrittäjyyden haasteet. Kymen Yrittäjät 70 vuotta [2010]
- A27 Riitta Myllylahti, Riikka Vauhkonen
Rakasta minut vahvaksi. Opas vauvan ja vanhemman varhaisesta vuorovaikutuksesta. [2010]
- A28 Sinikka Ruohonen, Leena Mäkelä-Marttinen (edit.)
Toward a Learning and Competence Creating Ecosystems - LCCE [2010]
- A29 Markku Maunula, Kirsti Norkamo, Pekka Olkku (toim.)
Kauppaopetuksesta liiketalouden koulutukseksi. 60-vuotta Kouvolassa /// Eilen-Tänään-Huomenna [2010]
- A30 SÖKÖ II -hanke (toim.)
Alusöljyvahingon rantatorjunta. SÖKÖ II -hankkeen taustaselvitykset [2011]

